

HUMOR ÉS PROPAGANDA A „NAGY HÁBORÚ” VIZUÁLIS FORRÁSAIN

„... aki végigszánt majd tollával a világháboru tényezőin, az bele fog botlani a sajtóba, amelynek oly döntő szerep jutott, mint még soha a világtörténelem folyamán. A történetiro legvérmesebb szenvedélye is ki fog eléggülni a sajtó és világháboru titkos egymásrahatásának felderítésében.” Dr. Gesztesi Gyula: A magyarság a világsajtóban. Magyar sajtópolitika. Budapest, 1918. 20.

Az előadó arra nem vállalkozhat, hogy kimutassa a sajtó és a háború kölcsönhatásait, csupán arra, hogy röviden bemutassa egy, a korszakban népszerű műfaj, a politikai élclapok képeit az első világháborúról, illetve feltárja, mely forráscsoportokon található még hasonló képanyagot. Titkokat sem fog tudni felderíteni, de igyekszik bemutatni a cenzúra sűrűre font hálóján átcsúszott, a propagandacélokat szem előtt tartva megfelelőnek minősített képek stílusát, tartalmát, motívumrendszerét. Felvetődik továbbá a kérdés, hogy vajon mely események jelentek meg képi formában.

Amint az Gesztesi Gyula idézett szövegéből is kitűnik, a kortársak a sajtónak fontos szerepet tulajdonítottak a háború alatt, s a háborút követően is vagy hibáztatták a sajtót a vereség miatt, vagy ünnepelték a győzelmet követően, így az utókor kutatója is nagy érdeklődéssel kísérheti figyelemmel ezen médiumokat, tartalmukat, az információ áramlását. Végül érdemes ráirányítani arra is a figyelmet, hogy nemcsak az országos sajtóban található – a propaganda által jelentősen befolyásolt tartalmú – képanyag izgalmas kutatási téma, hanem az a kisebb példányszámban készült, ugyancsak illusztrált korpusz is, melyből elsősorban olyan kérdésekre kaphatunk választ, hogy egy-egy magánszemélyhez milyen információk jutottak el, az adott személy mit tartott fon-

tosnak lejegyezni és milyen képi anyaggal egészítette ki a szövegét. Míg az említett kútfők első csoportja a könyvtárakban elérhető, az utóbb említett forráscsoport azon részét, mellyel az előadó foglalkozni kíván, a Hadtörténeti Múzeum különböző egységeiben őrzik.

Tamás Ágnes